

BIAŁO-CZERWONI

Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej Święto Narodowe Trzeciego Maja

dziennik
WSCHODNI

Lubelskie

ŚRODA • 29 kwietnia 2020 r.

DODATEK BEZPŁATNY • Redaktor wydania Jerzy Szubiela

FOT. MACIEJ KACZANOWSKI

R E K L A M A

Warto być Polakiem

Lubelskie

Święto w cieniu pandemii

REGION Z powodu pandemii koronawirusa skromniej niż zwykle będą wyglądać tegoroczne obchody Dnia Flagi Rzeczypospolitej Polskiej oraz Święta Narodowego Trzeciego Maja

Lublin

– 2 maja, w Dniu Flagi Rzeczypospolitej Polskiej o godzinie 11.30 na balkonie lubelskiego Ratusza odbędzie się uroczyste podniesienie flagi RP – informuje Joanna Stryczewska z biura prasowego Urzędu Miasta.

Nie będzie tłumów, nie będzie przemów, najważniejsza ma być Biało-Czerwona. – Prezydent miasta uroczystie przekaze złożoną flagę RP funkcjonariuszowi Straży Miejskiej, który po jej godnym odebraniu zwróci się ku masztowi, podepnie flagę, po czym, przy dźwiękach Mazurka Dąbrowskiego odegranego przez trębaczów miejskich, wciągnie ją na szczyt masztu – tak planowaną uroczystość opisuje Stryczewska.

Z powodu epidemii na razie nie zanoszą się również na duże uroczystości z okazji Święta Narodowego Trzeciego Maja. Urząd Miasta informuje, że 3 maja na pl. Litewskim na cały dzień wystawione zostaną dwa kosze z flagami narodowymi. Mają stać przy pomniku Konstytucji 3 Maja.

Ponadto 2 i 3 maja lubelski Ratusz i stadion Arena Lublin zostaną podświetlone w barwy narodowe. Iluminacja ma być uruchamiana o godz. 20. Nie tylko tutaj zamiast przemówień będzie biel i czerwień. – Flagami udekorowane zostaną, oprócz Ratusza, również inne budynki Urzędu Miasta Lublin – informuje Stryczewska. – Flagi pojawią się także na pl. Litewskim i Krakowskim Przedmieściu od deptaka do ul. Lipowej, na ul. Królewskiej i fragmencie ul. Lubartowskiej.

Biała Podlaska

Uroczystości związane z 3 maja odbędą się z zachowaniem wszelkich środków bezpieczeństwa. Prezydent Michał Litwiński tradycyjnie w asyście Straży Miejskiejłoży kwiaty, wcześniej odbędzie się msza św. w intencji Ojczyzny.

Nie będzie jednak oficjalnych zaproszeń – po to, by w kościele

2 i 3 maja lubelski Ratusz zostanie podświetlony w barwy narodowe

FOT. MACIEJ KACZANOWSKI

znajdowała się dopuszczalna ograniczenia liczba osób.

– O święcie flagi będziemy oczywiście przypominać stosowanymi wpisami w internecie, ale w tym roku wyjątkowo, ze zrozumiałych względów, Urząd Miasta nie będzie rozdawał flag – zaznacza Gabriela Kuc-Stefaniuk, rzecznik bialskiego magistratu.

Chełm

Ze względu na epidemię koronawirusa, nie będzie tradycyjnej defilady na placu Łuczowskiemu i przemarszu pocztów sztandarowych.

– O godz. 9.00 zostanie odprawiona msza św. w intencji Ojczyzny w bazylice NNMP na Górze Chełmskiej. Następnie delegacja samorządu, z prezydentem na czele,łoży kwiaty w mauzoleum Poległych za Ojczyznę i

Naród – mówi Damian Zieliński z gabinetu prezydenta Chełma. – Potem zebrani przejdą pod Pomnik Niepodległości na placu Łuczowskiemu, gdzie złożą wieńce i wiązanki kwiatów.

Lubartów

Nie odbędą się zaplanowane koncerty i oficjalne uroczystości z udziałem mieszkańców. Na ulicach pojawią się flagi. Okolicznościowe materiały będą publikowane na oficjalnych stronach i profilach miasta.

Opole Lubelskie

Tegoroczne obchody świąt majowych przewidują jedynie wywieszenie flag na budynkach instytucji. 3 maja burmistrz Opola Lubelskiego Sławomir Plis i starosta opolski Dariusz Piotrowski wspólnie złożą kwiaty w miejscach pamięci.

Dodatkowo Opolskie Centrum Kultury przygotuje internetową prezentację multimedialną na temat obrazu Jana Matejki „Konstytucja 3 maja 1791 roku”.

Puławy

W związku z epidemią nie odbędą się żadne uroczystości kulturalne związane z Dniem Flagi Rzeczypospolitej Polskiej. Biało-czerwone sztandary pojawiają się za to, jak co roku, na urzędach publicznych oraz głównych ulicach miasta. Do wywieszania flag na swoich domach zachęcają pracownicy Ratusza.

Uroczystości nie zaplanowano również z okazji Święta Narodowego Trzeciego Maja. Jedyną formą jego uczczenia będzie złożenie kwiatów przez prezydenta Pawła Maja oraz przewodniczącą rady miasta, Bożenę Krygier, przed Pomnikiem Konstytucji przy ul. Włostowskiej. Okolicznościowe przemówienie będzie prawdopodobnie transmitowane na oficjalnych kanałach internetowych Urzędu Miasta. Wcześniej, w pobliskim kościele pw. św. Józefa, odbędzie się msza święta.

Zamość

Jak zawsze miasto będzie udekorowane flagami państwowymi. Jednak inne sposoby uczczenia święta, które wymagałyby obecności uczestników i widzów nie zostaną zorganizowane. Nie będzie manifestacji, spotkań, msztry i uroczystego składania kwiatów z udziałem mieszkańców i turystów. Miasto, z wiadomych powodów, nie zaprosi w tym roku na majówkę, koncerty, ani nie otworzy sezonu turystycznego. Wszystkie wydarzenia, które zwykle były organizowane na początku maja, a które wiązały się z licznym uczestnictwem zamościjan, w tym roku są wykreślone z kalendarza. Okolicznościowe wystąpienia i życzenia będą przekazywane za pomocą internetu.

(DRS, WZ, RS, PAT, AGDY)

Szanowni Państwo,

W wyjątkowym roku, który obfituje w niezwykle ważne dla naszego narodu rocznice i wydarzenia, jakimi są m.in.: 100-lecie urodzin Karola Wojtyły – przyszłego papieża św. Jana Pawła II, planowana beatyfikacja sługi Bożego Kardynała Stefana Wyszyńskiego, a następnie uroczyste obchody 100-lecia bitwy warszawskiej, chcemy w sposób szczególny zadbać o pielęgnowanie polskości i podtrzymywanie naszego narodowego dziedzictwa. Mając w pamięci te kluczowe dla historii Polski XX wieku postaci i wydarzenia, pragniemy realizować testament poprzednich pokoleń, który daje nam poczucie przynależności i umacnia więź całej wspólnoty narodo-

wej, stanowiąc źródło siły do dalszej pracy na rzecz dobra wspólnego w naszej Ojczyźnie.

Inicjując akcję „Warto być Polakiem”, odwołujemy się do słów śp. prezydenta Lecha Kaczyńskiego, który mówił: „Warto być Polakiem; warto, by naród polski i jego państwo – Rzeczpospolita – trwały w Europie”. To zobowiązuje nas do podejmowania działań, w ramach których będziemy szczególnie mocno wspierać różnorodne przedsięwzięcia, wydarzenia, uroczystości, rekonstrukcje, wystawy historyczne, rajdy, konkursy, mające na celu budowanie postaw patriotycznych poprzez kultywowanie pamięci w wymiarze lokalnym, a także przekazywanie młodemu pokoleniu dziedzictwa na-

rodowego, które jest integralną częścią naszej wspólnej tożsamości.

Dzisiaj cały kraj zмага się z pandemią koronawirusa i jej ekonomicznymi skutkami. Sytuacja, w której jesteśmy, spowodowała, że wiele inicjatyw dotyczących ważnych wydarzeń historycznych, które były planowane na ten rok, musiało zostać odwołanych lub ich obchody zostały znacznie ograniczone. Tym bardziej więc zachęcam mieszkańców Lubelszczyzny, aby w tych trudnych momentach pamiętali o ważnych wydarzeniach z naszej historii i bohaterach, którzy w poprzednich pokoleniach dzięki niezłomności swoich charakterów zdali egzamin w godzinie próby.

Liczę, że nasza akcja „Warto być Polakiem” będzie wspierała szereg aktywności i pomysłów o charakterze patriotycznym w różnych dziedzinach: od wydarzeń sportowych, przez działalność publicystyczną na wydarzeniach kulturalnych i projektach edukacyjnych oraz społecznych kończąc. Jestem przekonany, że ta inicjatywa umocni nasze wspólnoty lokalne w poczuciu dumy z własnej historii i będzie jednocześnie piękną lekcją polskiego patriotyzmu, dla którego fundamentalnymi wartościami są szacunek dla drugiego człowieka, wielkość, odwaga, wierność i szlachetność.

Marszałek Województwa
Lubelskiego
Jarosław Stawiarski

Rok z flagą

Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzono na mocy ustawy z 20 lutego 2004 roku. Tego samego dnia obchodzony jest Dzień Polonii i Polaków za Granicą.

Oprócz Polski, święto własnej flagi obchodzi się również w licznych innych krajach, m.in. w Stanach Zjednoczonych, Meksyku, Argentynie, Finlandii, Turkmenistanie, na Litwie, Ukrainie i w Chinach.

Od 2004 roku każdy może legalnie wywieszać flagę narodową nie tylko z okazji świąt państwowych, narodowych czy lokalnych, ale także z okazji uroczystości i wydarzeń z życia prywatnego. Flagę można eksponować na stałe, każdego dnia. Tak, jak to robią np. Skandynawowie. Wywieszać flagę warto zarówno będąc w Polsce, jak i przebywając poza jej granicami.

22 I – wybuch Powstania Styczniowego (1863)

14 II – powstanie Armii Krajowej (1942)

1 III – Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych

24 III – wybuch Powstania Kościuszkowskiego (1794)

1 IV – śmierć Jana Pawła II

10 IV – katastrofa lotnicza pod Smoleńskiem (2010)

13 IV – Światowy Dzień Pamięci Ofiar Katynia

19 IV – wybuch Powstania w getcie warszawskim (1943)

1 V – Święto Pracy, Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku

2 V – Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej

3 V – Święto Narodowe Trzeciego Maja (1791)

8 V – Zakończenie II wojny światowej. Dzień Zwycięstwa (1945)

9 V – Dzień Europy

4 VI – Dzień Wolności i Praw Obywatelskich (upamiętnia pierwsze po II wojnie światowej wolne wybory parlamentarne w 1989 roku: częściowo wolne do Sejmu oraz całkowicie wolne do Senatu)

28 VI – Narodowy Dzień Pamięci Poznańskiego Czerwca 1956

15 VII – Bitwa pod Grunwaldem (1410)

1 VIII – wybuch Powstania Warszawskiego (1944)

15 VIII – Święto Wojska Polskiego (bitwa o Warszawę zwana cudem nad Wisłą, 1920)

31 VIII – Dzień Solidarności i Wolności (powstanie „Solidarności”, 1980)

1 IX – napad Niemiec na Polskę (wybuch II wojny światowej, 1939), Dzień Weterana

17 IX – napad ZSRR na Polskę (1939)

16 X – Dzień Papieża Jana Pawła II (wybór Polaka na Stolicę Piotrową, 1978)

24 X – trzeci rozbiór Polski (1795)

11 XI – Narodowe Święto Niepodległości (Odzyskanie niepodległości w 1918 roku po 123 latach)

29 XI – Wybuch Powstania Listopadowego (1830)

13 XII – Początek stanu wojennego (1981)

27 XII – Wybuch Powstania Wielkopolskiego (1918).

Jak prezentować polską flagę

Przez pierwsze trzy majowe dni w całej Polsce łopocą biało-czerwone flagi. Prezentowanie barw narodowych rządzi się precyzyjnie określonymi prawami

Na terenie RP flaga państwowa Rzeczypospolitej Polskiej ma zawsze pierwszeństwo przed wszystkimi innymi flagami

FOT. MACIEJ KACZANOWSKI

Publikację pt. „Biało-Czerwona” MSWiA przygotowało m.in. dla wojewodów, samorządowców, komendantów służb podległych resortowi spraw wewnętrznych i administracji. Jej autorem jest Alfred Znamierowski ekspert w dziedzinie weksylologii (flagoznawstwa), członek Polskiego Towarzystwa Heraldycznego i Komisji Heraldycznej przy MSWiA.

„Biało-Czerwona” zawiera wskazówki, jak prezentować barwy narodowe, polską flagę, a także bannery w przestrzeni publicznej. Kwestia ta nie została do tej pory uregulowana ustawowo. Wiele jednostek samorządu terytorialnego i instytucji państwowych nie wie, w jakiej kolejności na masztach i w pomieszczeniach umieszczać flagę państwową Rzeczypospolitej Polskiej z flagami innych państw i jednostek samorządu terytorialnego.

Wskazówki zawarte w publikacji MSWiA dotyczą różnych okoliczności, między innymi żałoby, marszów czy powitania gości zagranicznych.

Autor wyjaśnia również, na przykład kibicom, że nazwy miejscowości, z których przyjeżdżają na zawody sportowe można umieszczać na barwach narodowych, a nie flagach państwowych Rzeczypospolitej Polskiej.

ZASADY UŻYWANIA POLSKIEJ FLAGI

- Polska flaga ma proporcje 5:8.
- Flaga lub banner eksponowane publicznie muszą być czyste i mieć czytelne barwy. Nie mogą być pomięte lub postrzępione.
- Weksylia mogą pozostawać na maszcie od świtu do zmroku. Jeśli mają pozostać dłużej muszą być odpowiednio oświetlone (najczęściej występującymi weksyliami są flagi, flagi stolikowe, bannery, bandery, sztandary, chorągiewki samochodowe i proporczyki).
- Na terenie RP flaga państwowa Rzeczypospolitej Polskiej ma zawsze pierwszeństwo przed wszystkimi innymi flagami. Jeśli eksponuje się na masztach więcej flag, flagę państwową RP podnosi się (wciąga na maszt) jako pierwszą i opuszcza jako ostatnią.
- W dniach żałoby narodowej flaga państwowa RP podniesiona jest do połowy masztu. Na maszt stojący wciąga się ją rano na sam szczyt i po chwili powoli opuszcza do połowy wysokości. Wieczorem podnosi się ją na szczyt masztu, po czym powoli całkowicie opuszcza i zdejmuję.
- Nie powinno się podnosić i wywieszać weksyliów w dni deszczowe i przy bardzo silnym wietrze.
- W czasie burzy, bardzo silnego wiatru lub śnieżycy flagi należy jak najszybciej opuścić i zdjąć.
- Flaga nigdy nie może dotknąć podłogi, ziemi, bruku lub wody.
- Flagą nie oddaje się honorów żadnej osobie, nie pochyla się jej przed żadną inną flagą lub znakiem.
- Flagą nie można przykryć pomnika lub tablicy pamiątkowej przed ich odsłonięciem. Podczas uroczystości flagi na odpowiednich podstawach lub stojakach należy umieścić po lewej stronie pomnika (dla patrzącego na pomnik), w kolejności zgodnej z hierarchią.
- Flaga nie może służyć jako nakrycie stołu lub opakowanie jakiegoś przedmiotu.
- Na fladze państwowej RP nie wolno umieszczać żadnych napisów i żadnego rodzaju rysunków.
- Powszechny stał się zwyczaj umieszczania na barwach narodowych nazw miejscowości, z których przyjeżdżają kibice na zawody sportowe (na przykład w skokach narciarskich), aby jednak nie naruszać zasad, powinny to być barwy narodowe, a nie flagi o proporcji 5:8.
- Godnym sposobem zniszczenia zużytej flagi lub banneru jest niepubliczne spalanie. Możliwe jest także godne zniszczenie flagi przez rozdzielenie barw. **ŹRÓDŁO: MSWiA**

– Niech Maszt Niepodległości będzie symbolem radosnego jubileuszu stulecia zwycięstwa po 123 latach niewoli, ale i dziękczynienia za wolność. Niech przypomina, że niezłomny naród polski nigdy nie zrezygnował z wolności, że nie można i nie uda się pozbawić wolności dużego europejskiego narodu, jakim jesteśmy i pozostaniemy – powiedziała posłanka Elżbieta Kruk, przewodnicząca komitetu honorowego budowy Masztu Niepodległości

FOT. MACIEJ KACZANOWSKI

Maszt Niepodległości. Największa flaga w regionie

22 tony stali, 35 m wysokości, a na szczycie 50 mkw. polskiej flagi. Taka konstrukcja, nazwana Masztem Niepodległości, powstała jesienią 2018 r. na rondzie Dmowskiego koło lubelskiego Zamku. Na rondzie zbiegają się ważne drogi przelotowe przez miasto: al. Tysiąclecia, al. Unii Lubelskiej oraz ul. Lwowska

Montaż masztu i wszelkie niezbędne pozwolenia zorganizowała Fundacja „Ruchu Solidarności Rodzin”. – W roku stulecia odzyskania niepodległości inicjatywa uznana została za słuszną – wyjaśniał Urząd Miasta, który zezwolił na ustawienie konstrukcji.

Fundacja wystarała się także o pieniądze na budowę masztu. – Organizacja nie występowała do miasta o pieniądze na jej realizację – podkreślali miejscy urzędnicy. Fundusze w kwocie 676 tys. zł wyłożyły trzy państwowe spółki: puławskie Azoty, PGE Dystrybucja i nasza kopalnia, czyli Lubelski Węgiel Bogdanka. Budowa

trwała ponad miesiąc, a flagę narodową uroczystie rozwinięto 11 listopada 2018 r., podczas głównych lubelskich obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości.

Początkowo to fundacja była opiekunem Masztu Niepodległości, później opiekę nad tym obiektem przejęło miasto. Wynajęta przez samorząd firma jest zobowiązana do tego, by co około sześć tygodni zdejmować przybrudzoną flagę, wieszać nową, a starą przekazywać do utylizacji.

Lublin nie jest pierwszym miastem, które ma wielki maszt z flagą Rzeczypospolitej Polskiej. Kilka lat wcześniej podobna konstrukcja, choć wyższa,

60-metrowa, stanęła przy warszawskim rondzie Zgrupowania AK „Radosław” znanym wcześniej pod nazwą rondo Babka.

(DRS)

2 MAJA, DZIEŃ FLAGI

Polskie barwy narodowe jako jedno z nielicznych w świecie mają pochodzenie heraldyczne. Wywodzą się z barw herbu Królestwa Polskiego i herbu Wielkiego Księstwa Litewskiego. W symbolice polskiej flagi biel pochodzi od bieli Orła, będącego godłem Polski, i bieli Pogoni – rycerza galopującego na koniu, który jest godłem Litwy. Oba te godła znajdują się na czerwonych tarczach herbo-

wych. Na fadzie biel znalazła się u góry, a czerwień na dole, ponieważ w polskiej heraldyce ważniejszy jest kolor godła niż tła.

Barwy biała i czerwona zostały po raz pierwszy uznane za narodowe 3 maja 1792 roku, w pierwszą rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Formalnie zostały one przyjęte jako kolory państwa polskiego przez Sejm Królestwa Polskiego w 1831 roku podczas powstania listopadowego. Po odzyskaniu niepodległości wygląd polskiej flagi zatwierdził Sejm Ustawodawczy 1 sierpnia 1919 roku. Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej jako święto obchodzony jest od 2004 roku.

Symbole narodowe

Orzeł biały, biało-czerwone barwy i „Mazurek Dąbrowskiego” są symbolami

Symbole Rzeczypospolitej Polskiej pozostają pod szczególną ochroną prawa, a otaczanie tych symboli czcią i szacunkiem jest prawem i obowiązkiem każdego obywatela RP oraz wszystkich organów państwowych, instytucji i organizacji.

Godło, herb

Godłem Rzeczypospolitej Polskiej jest wizerunek orła białego ze złotą koroną na głowie zwróconej w prawo, z rozwinętymi skrzydłami, z dziobem i szponami złotymi, umieszczony w czerwonym polu tarczy.

Polska jest chyba jedynym krajem w Europie, który może precyzyjnie określić datę narodzin swojego godła. Po koronacji Przemysła II, 26 czerwca 1295 r. w Gnieźnie, znak orła stał się herbem zjednoczonego na nowo Królestwa Polskiego. Wizerunek orła Przemysła zachował się na jego królewskiej pieczęci, która widnieje na dokumencie z sierpnia 1295 r. Widać na niej monumentalnego orła z koroną, otoczonego łacińskim napisem reddidit ipse Deus victricia signa Polonis (Sam Wszechmocny przywrócił Polakom zwycięskie znaki). Biały orzeł w koronie stał się symbolem suwerenności i jedności państwa.

Wizerunek polskiego orła zmieniał się przez wieki. Po zawarciu unii z Litwą, od czasów panowania Władysława Jagiełły, znakowi orła towarzyszył herb Litwy – jeździec na koniu, czyli Pogoń. W czasie zaborów symbol orła był wyznacznikiem ciągłości państwa polskiego oraz dążenia do suwerenności.

Ustawa z dnia 1 sierpnia 1919 r. o godłach i barwach Rzeczypospolitej Polskiej w art. 1 pkt. 1 określiła wygląd polskiego godła: „Za herb Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się znak orła białego z głową zwróconą w prawo (dla patrzącego w lewo), ze skrzydłami wzniesionymi do góry, ze złotymi szponami, z koroną i dziobem

w czerwonym polu prostokątnym”.

Oficjalne godło RP przypominało orła Stanisława Poniatowskiego i było używane do 1927 r., kiedy powstała nowa wersja według projektu Zygmunta Kamińskiego.

Władze komunistyczne usunęły koronę z głowy orła. Niezbyt udany projekt Janiny Broniewskiej z 1943 r., powszechnie zwany „kuricą” wzorowany był na książęcym sarkofagu władców polskich pochowanych w Płocku i obowiązywał do 1952 r., kiedy to w konstytucji z dn. 22 lipca opublikowano oficjalny herb Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Był to wierne przerysowany projekt Kamińskiego, tyle że pozbawiony korony.

Po częściowo wolnych wyborach do Sejmu w czerwcu 1989 r., parlament – tzw. Sejm kontraktowy, na swoim posiedzeniu w dniu 29 grudnia 1989 r. zmienił konstytucję, przywracając dawną nazwę państwa – Rzeczpospolita Polska i herb Orzeł Biały w koronie.

Źródło: MKiDN/Beata Wolszczak, Muzeum Historii Polski

Barwy narodowe

Barwami Rzeczypospolitej Polskiej są kolory biały i czerwony, ułożone w dwóch poziomych, równoległych pasach tej samej szerokości, z których górny jest koloru białego, a dolny koloru czerwonego. Przy umieszczeniu barw Rzeczypospolitej Polskiej w układzie pionowym kolor biały umieszcza się po lewej stronie płaszczyzny oglądanej z przodu.

Barwy Rzeczypospolitej Polskiej stanowią składniki flagi. Flagą państwową Rzeczypospolitej Polskiej jest prostokątny płat tkaniny o barwach RP, umieszczony na maszcie. Ustalono stosunek szerokości flagi do jej długości 5 : 8.

Flagą państwową Rzeczypospolitej Polskiej jest także flaga z umieszczonym pośrodku białego pasa godłem Rzeczypospolitej Polskiej.

politej Polskiej.

Z heraldycznego punktu widzenia barwami polskimi była biel orła i czerwień tarczy herbowej.

Kolor czerwony był kolorem uprzywilejowanym, posługiwali się nim najdostojniejsi i najbogatsi. Uzyskanie trwałego czerwonego koloru było kosztowne. Czerwony barwnik produkowano z wydzielin owadów o nazwie czerwiec – stąd nazwa koloru i miesiąca. Za prawdziwie narodową barwę polską należałoby uznać karmazyn, czyli ciemną czerwień, od późnego średniowiecza uważaną u nas za barwę najszlachetniejszą. Kolor biały był powszechniejszy w życiu – symbolizował czystość, porządek i szlachetność.

Biały orzeł na czerwonym tle pojawiał się na sztandarach Królestwa Polskiego już w późnym średniowieczu. Biel i czerwień pojawiły się po raz pierwszy w charakterze barw narodowych w 1792 r. podczas obchodów pierwszej rocznicy uchwalenia konstytucji 3 maja. Damy wystąpiły w białych sukniach przepasanych czerwonymi wstęgami, a panowie nałożyli biało-czerwone szarfy.

7 lutego 1831 r., obradujący w czasie powstania listopadowego Sejm Królestwa Polskiego uznał biel i czerwień za barwy narodowe. Takie też barwy witały w Niemczech żołnierzy powstania listopadowego, udających się na emigrację, były używane w trakcie demonstracji solidarności z Polską we Francji, Belgii i Anglii. Biało-czerwone kokardy przypinali uczestnicy demonstracji patriotycznych i polskich zrywów niepodległościowych (powstania krakowskiego w 1846 r. i powstania wielkopolskiego 1848 r.).

Żołnierze powstania styczniowego 1863 r. zakładali biało-czerwone opaski. Pierwszą masową demonstracją, w czasie której niesiono biało-czerwone flagi był pochód w Warszawie w 1916 r. z okazji 125

rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja.

Wybrany w 1919 r. Sejm Ustawodawczy w dniu 1 sierpnia 1919 r. uchwalił ustawę o godłach i barwach narodowych: Za barwy Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się kolory biały i czerwony, w podłużnych pasach, równoległych, z których górny - biały, dolny zaś - czerwony (art. 1 pkt. 3). Dwa lata później zdecydowano, że czerwień flagi będzie mieć kolor karmazynowy. Kilka lat potem kolor został zmieniony na jasnoczerwony – cynober. Z wielkimi zmianami odcienia barwy taka flaga państwowa obowiązuje do dzisiaj.

Źródło: MKiDN/Beata Wolszczak, Muzeum Historii Polski

Hymn państwowy

Tekst Pieśni Legionów Polskich we Włoszech, noszącej później tytuł Mazurek Dąbrowskiego lub Jeszcze Polska nie zginęła, powstał między 16 a 19 lipca 1797 roku w miejscowości Reggio nell'Emilia (niedaleko Bolonii), w ówczesnej Republice Lombardzkiej (Włochy).

Napisał go Józef Rufin Wybicki – herbu Rogala, potomek rodu osiadłego w XVI wieku na Pomorzu (on sam pochodził z Będzina). Był poetą, dramaturgiem, kompozytorem, prawnikiem, dyplomatą i działaczem politycznym, uczestnikiem konfederacji barskiej i powstania kościuszkowskiego.

W lipcu 1797 roku przyjechał do Lombardii jako współorganizator Legionów Polskich generała Jana Henryka Dąbrowskiego (powstających przy armii francuskiej Napoleona Bonaparte). Pieśń Legionów Polskich we Włoszech została napisana przez Wybickiego dla uświetnienia uroczystości pożegnania odchodzących z Reggio legionistów i tu została odśpiewana po raz pierwszy.

Już w kilka tygodni później, kiedy Wybicki przebywał w Mediolanie, a Dąbrowski z legionistami w Bolonii, generał pisał do

blami Rzeczypospolitej Polskiej

**Godło Rzeczypospolitej
Polskiej**

FOT. MKIDN

**Flaga państwowa
Rzeczypospolitej Polskiej**

FOT. MKIDN

**Flagą państwową
Rzeczypospolitej Polskiej
jest także flaga z
umieszczonym pośrodku
białego pasa godłem RP**

FOT. MKIDN

przyjaciela: „Żołnierze do Twojej pieśni nabierają coraz więcej gustu i my ją sobie często nuciemy z winnym szacunkiem dla autora”.

I jeszcze tego samego 1797 roku rozrzucone po całych północnych Włoszech oddziały polskie poznały Pieśń Legionów, która nie tylko zyskiwała sobie coraz większą popularność, ale

stawiała się nową, mobilizującą siłą. Nie tylko dla wojska... Oto za pośrednictwem emisariuszy przedostających się przez granice kordonów naszych zaborców pieśń trafiła do Warszawy, Krakowa, Poznania i innych miast, by już w kilka miesięcy od chwili swoich narodzin – siać nową wiarę w wolność.

Mazurek Dąbrowskiego – jak nazywano potem tę pieśń – towarzyszył Polakom we wszystkich bitwach kampanii napoleońskiej, a także w 1806 roku, kiedy to Dąbrowski w aurze zwycięzcy znalazł się w Wielkopolsce. Tu mieszkała Basia, która rok później została żoną generała.

Nadszedł czas Księstwa Warszawskiego i już wówczas pieśń Legionów Polskich we Włoszech stała się jakby nieoficjalnym hymnem; taka była jej popularność i legenda z nią związana.

Po upadku Napoleona, w nowo utworzonym Królestwie Polskim pod zarządem księcia Konstantego, brata rosyjskiego cara, próbowano usunąć tę pieśń z narodowej pamięci. Ale już od powstania listopadowego 1831 roku znów powszechnie ją śpiewano, jako jedną z najpopularniejszych pieśni patriotycznych.

W połowie XIX stulecia Mazurek Dąbrowskiego wszedł w nowy niejako okres swoich dziejów, stając się jedną z najważniejszych pieśni narodów słowiańskich. A ściślej mówiąc: stał się pierwowzorem wielu późniejszych hymnów. Ze słynnego zawołania Józefa Wybickiego: „Jeszcze Polska nie umarła, kiedy my żyjemy”, korzystali autorzy tekstów pieśni o podobnym charakterze, pieśni przywracających wiarę w niepodległość zniewolonych dotąd Serbów, Czechów, Łużyczan czy Ukraińców. (...)

Od blisko dwóch stuleci nie została wyjaśniona zagadka historyczna dotycząca wszystkich Polaków: skąd się wzięła melodia, którą cały naród uznaje jako swój symbol?

Początkowo sądzono, że melodię tę skomponował książę Michał Kleofas Ogiński (twórca słynnego poloneza - Pożegnanie ojczyzny), potem materiały archiwalne temu zaprzeczyły i do dziś najczęściej autorzy śpiewników i prac naukowych podają określenie „melodia ludowa” (a niektórzy dodają do tego asekuracyjny znak zapytania).

Otóż trzeba przypomnieć, że w XVIII wieku mazur był w Polsce tańcem szlacheckim, a nie ludowym. I w warstwie muzycznej należał - jakbyśmy to dziś określili - do sztuki użytkowej, modnej wśród szlachty i bogatego mieszczaństwa. (Nazwa „mazur” pojawiła się po raz pierwszy dopiero około połowy tegoż XVIII stulecia.) Nowe figury taneczne mazura kształtowała też scena teatralna (z którą przez pewien czas współpracował Józef Wybicki jako autor sztuk teatralnych i kompozytor), a figury te były przenoszone z teatrów do dworów i na salony miejskie.

Myślę, że najbliższe prawdy jest założenie, iż Józef Wybicki dla potrzeb swojego tekstu Jeszcze Polska nie umarła sam opracował znane mu już poprzednio wątki melodyczne, łącząc je w jedną całość formalną.

Podczas jednego z kursów literatury słowiańskiej w Paryżu, 26 kwietnia 1842, roku Adam Mickiewicz stwierdził: „Sławna pieśń legionów polskich poczyna się od wierszy, które są godłem historii nowej: Jeszcze Polska nie zginęła, kiedy my żyjemy. Słowa te mówią, że ludzie mający w sobie to, co istotnie stanowi narodowość, zdolni są przedłu-

żyć byt swojego kraju niezależnie od warunków politycznych tego bytu, i mogą nawet dążyć do urzeczywistnienia go na nowo...”

W roku 1978 powstało w Będzinie – domu narodzin Józefa Wybickiego – Muzeum Hymnu Narodowego.

Źródło: MKiDN/Wacław Panek, *Hymny Polskie*, Warszawa 1997

„Mazurek
Dąbrowskiego”

Słowa: Józef Wybicki, 1797 r.

Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca przemoc wzięła,
Szablą odbierzemy.

Marsz, marsz Dąbrowski,
Z ziemi włoskiej do Polski.
Za twoim przewodem
Złączym się z narodem.

Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę,
Będziem Polakami.
Dał nam przykład Bonaparte,
Jak zwyciężać mamy.

Marsz, marsz ...

Jak Czarniecki do Poznania
Po szwedzkim zaborze,
Dla ojczyzny ratowania
Wrócim się przez morze.

Marsz, marsz...

Już tam ojciec do swej Basi
Mówi zapłakany –
Słuchaj jeno, pono nasi
Biją w tarabany.

Marsz, marsz...

Wiwat Sejm, wiwat Naród, wiwat wszystkie Stany

KONSTYTUCJA 3 MAJA Uchwalona w 1791 roku Ustawa Rządowa do dziś pozostaje niedoścignionym wzorem i symbolizuje marzenia Polaków o niezawisłości państwa i wolności jego obywateli

Jacy byli osiemnastowieczni Polacy? Czemu tak bardzo pragnęli reform? I w końcu – jaki toast mogli wzniesić na cześć uchwalenia Konstytucji 3 maja? Tło społeczne oraz obyczaje Polaków doby schyłku Rzeczypospolitej Obojga Narodów nakreślają przewodnicy Muzeum Polskiej Wódki.

Ustawa Rządowa była ukoronowaniem panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego. Jednak już od początku XVIII wieku w Polsce powstawały rozmaite idee głębokich reform politycznych. Kiedy 3 maja 1791 roku Król zaprzysiął konstytucję słowami: „Przysięgłem Bogu, żałować tego nie będę”, rozentuzjasmowany tłum zgromadził się pod Zamkiem Królewskim, by wspólnie uczestniczyć w uroczystościach, razem świętować przełomowy moment. Jednak by lepiej poznać ów tłum, trzeba spojrzeć głębiej w historię naszego kraju i poznać obyczaje ówczesnych Polaków.

Czasy saskie, czyli „Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa”.

Pierwsza połowa osiemnastego wieku, czyli okres panowania dynastii Sasów w Rzeczypospolitej przypadł na tragiczną wręcz dezorganizację państwa i upadek prestiżu Polski w Europie. Głównymi winowajcami ówczesnego chaosu i anarchii były wyzute z patriotyzmu, lecz dysponujące fortunami wielkie rody magnackie, często stojące na usługach obcych, wrogich Polsce mocarstw.

Nie sposób także nie wspomnieć o nadużywaniu przez magnaterię oraz króla Augusta II Sasa alkoholu, w tym gorzałki, powszechnie pędzonej domowym sumptem w alembikach już w XVI wieku. Znanie powiedzenie mówi: „Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa”. Gorzałka nie była wówczas wyłącznie tanim napitkiem prostego ludu. Wręcz przeciwnie – średnio około dwudziestu litrów wódki rocznie na osobę spożywali dworzanie, szlachta oraz zamożni mieszczaństwo. Kobiety zaś często trzymały różnego rodzaju zaprawione wódki w domowych „apteczkach”.

Częstym zwyczajem było wręcz przymuszanie gościa do picia, a nawet wysyłanie hajduków pod stoły, by ci dolewali wina do kielichów w momencie, gdy biesiadnik nie chcąc pić chował naczynie pod stół (w XVI

USTAWA RZĄDOWA.

— — — — —

PRAWO UCHWALONE.

Dnia 3 Maja, Roku 1791.

— — — — —

W WARSZAWIE,

*u P. DEFOUR Konfyt. Nadw: J. K. Mci
i Dyrektora Druk: Korp: Każ:*

3 maja 1791 roku Król zaprzysiął konstytucję słowami: „Przysięgłem Bogu, żałować tego nie będę”

FOT. WIKIPEDIA

i XVII wieku w Polsce dominowały głównie miód i piwo – później gorzałka oraz wino). Osoby, które skłaniały się ku abstynencji, bądź nie częstowały w swym domu alkoholem do upadłego, obrażano różnymi epitetami. Można było zostać określonym mianem francuza, moderanta, czy wędziskizki. Ten ostatni epitet na stałe przypisany został przez ówczesnych do króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, o którym mówiono też, że za jego rządów: „Ustały pijatyki”.

Ostatni król Polski stronił bowiem od alkoholu i pragnął podnieść ogólną kulturę z saskiego upadku. I choć być może nie wszystkim takie podejście się podobało,

większość dostrzegała potrzebę zmian – tak politycznych, jak kulturowych. Rzeczpospolita będąc od początku wieku w kryzysie, wymagała głębokiej naprawy. Sejm Wielki w latach 1788–1792, którego obrady charakteryzowały się reformatorskimi wręcz ruchem społecznym, zdominowany został przez wzrost aktywności politycznej ziemiańskiej szlachty. Wraz z reprezentantami polskiego Oświecenia dążono do uwolnienia Rzeczypospolitej od zależności rosyjskiej i do przeprowadzenia niezbędnej reformy, której rocznicę uchwalenia obchodzimy 3 maja.

„Poloneza trzeciego maja”

Warto też wspomnieć, że dopiero za rządów Stanisława Augusta Poniatowskiego zaczęto pędzić wódkę z ziemniaków. I choć obecnie wódkę można produkować z praktycznie każdego surowca roślinnego – od ziaren zbóż poprzez owoce, na warzywach kończąc, to aby wódkę można było nazwać Polską Wódką, musi ona powstać ze ściśle określonych surowców pochodzących z Polski – na przykład właśnie z ziemniaków. Kto wie, być może to właśnie nowator-ską, jak na swe czasy, wódką z ziemniaków wznoszono toast na cześć równie nowatorskiej Konstytucji 3 maja? Może, za uczestnikami niedawnej konfederacji barskiej, tłum pod Zamkiem Królewskim powtarzał przy tym toast: „Wszystcyśmy dziećmi tej ziemi, narodu i jako bracia łączmy swą miłość we wspólnej pracy dla tej, co imię nosi najdroższe – Rzeczypospolita!”

Z wagi dokumentu zdawali sobie sprawę nie tylko tłumnie zgromadzeni w 1791 roku Polacy, marszałkowie czy sam król. Jej wagę dostrzegli także posłowie na pierwszy Sejm Ustawodawczy po odzyskaniu niepodległości 1919 roku, ustanawiając rocznicę jej przyjęcia świętem państwowym, a także posłowie którzy przywrócili to święto w roku 1990. Konstytucja 3 maja wpisała się również w naszą kulturę. Widać to m.in. na przykładzie „Poloneza trzeciego maja” utwalonego w XII księdze „Pana Tadeusza”. To tam właśnie padają słynne słowa „Wiwat Król kochany! Wiwat Sejm, wiwat Naród, wiwat wszystkie Stany!”.

Więcej informacji na temat polskich obyczajów na przestrzeni wieków można znaleźć na stronie: <https://muzeumpolskiejwodki.pl/>

Zostajesz w domu – możesz wciąż wygodnie czytać

dziennik
WSCHODNI

Nie przerywamy pracy. Zmieniliśmy tryb działania, część z nas pracuje zdalnie, ale redakcja Dziennika Wschodniego cały czas dostarcza Wam najnowszych informacji. Z powodu zagrożenia koronawirusem, w najbliższych dniach możecie mieć problem z zakupem wydania papierowego naszej gazety. Dlatego zapraszamy do korzystania z e-Wydania Dziennika Wschodniego lub wykupienia prenumeraty na pocztę. Najświeższe informacje znajdziecie także w Newsletterze Dziennika Wschodniego. Zachęcamy do subskrypcji.

Kontakt z nami:

W sprawie prenumeraty:

prenumerata@dziennikwschodni.pl

Informacje, zdjęcia, materiały wideo można przysyłać do nas drogą e-mailową: alarm24@dziennikwschodni.pl, na Facebooku Dziennika Wschodniego lub telefonicznie 691-770-010, także przez komunikator Whatsapp.

**zamów
prenumeratę**

Dziennika Wschodniego

Prenumeratę można zamawiać **do 19 dnia każdego miesiąca** w siedzibie redakcji Dziennika Wschodniego w Lublinie, Krakowskie Przedmieście 54, najbliższym **urzędzie pocztowym lub u listonosza**. Szczegóły adresem e-mail promocja@dziennikwschodni.pl

BEZPIECZNIEJ ▶ TANIEJ ▶ PEWNIEJ**zamów
prenumeratę
e-wydania**

Dziennika Wschodniego

www.dziennikwschodni.pl/e-wydanie**SZYBCIEJ ▶ TANIEJ ▶ WYGODNIEJ**

Dla ocalenia Ojczyzny na

HISTORIA Oryginalne fragmenty tekstu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej uchwalonej

PREAMBUŁA

W imię Boga, w Trójcy Świętej jedynego. Stanisław August z Bożej łaski i woli Narodu Król Polski, Wielki Książę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflancki, Smoleński, Siewierski i Czernichowski, wraz ze Stanami Skonfederowanymi, w liczbie podwójnej naród polski reprezentującymi.

Uznając, iż los nas wszystkich od ugruntowania i wydoskonalenia konstytucji narodowej jedynie zawisł, długim doświadczeniem poznawszy zadawnione rządu naszego wady, a chcąc korzystać z pory, w jakiej się Europa znajduje i z tej dogorywającej chwili, która nas samym sobie wróciła, wolni od hańbiących obcej przemocy nakazów, ceniąc drożej nad życie, nad szczęśliwość osobistą, egzystencję polityczną, niepodległość zewnętrzną i wolność wewnętrzną narodu, którego los w ręce nasze jest powierzony, chcąc oraz na błogosławieństwo, na wdzięczność współczesnych i przyszłych pokoleń zasłużyć, mimo przeszkód, które w nas namiętności sprawować mogą dla dobra powszechnego, dla ugruntowania wolności, dla ocalenia Ojczyzny naszej i jej granic z największą stałością ducha, niniejszą konstytucję uchwalamy i tę całkowicie za świętą, za niewzruszoną deklarujemy, dopóki by naród w czasie prawem przepisany, wyrażoną wolą swoją nie uznał potrzeby odmienienia w niej jakiego artykułu. Do której to konstytucji dalsze ustawy sejmu terazniejszego we wszystkich stosować się mają.

I. RELIGIA PANUJĄCA

Religią narodową panującą jest i będzie wiara święta rzymska katolicka ze wszystkimi jej prawami; przejście od wiary panującej do jakiegokolwiek wyznania jest zabronione pod karą apostazji. Że zaś ta sama

wiara święta przykazuje nam kochać bliźnich naszych, przeto wszystkim ludziom jakiegokolwiek bądź wyznania, pokój w wierze i opiekę rządową winniśmy i dlatego wszelkich obywateli i religii wolność w krajach polskich, podług ustaw krajowych warujemy.

II. SZLACHTA ZIEMIENIE

Szanując pamięć przodków naszych jako fundatorów rządu wolnego, stanowi szlacheckiemu wszystkie swobody, wolności, prerogatywy pierwszeństwa w życiu prywatnym i publicznym najuroczyściej zapewniamy, szczególnie zaś prawa, statuta i przywileje temu stanowi od Kazimierza Wielkiego, Ludwika Węgierskiego, Władysława Jagiełły i Witolda brata jego, Wielkiego Księcia Litewskiego, nie mniej od Władysława i Kazimierza Jagiellończyków, od Jana Alberta, Aleksandra i Zygmunta Pierwszego braci, od Zygmunta Augusta, ostatniego z linii jagiellońskiej, sprawiedliwie i prawnie nadane, utwierdzamy, zapewniamy i za niewzruszone uznajemy. Godność stanu szlacheckiego w Polsce za równą wszelkim stopniom szlactwa gdziekolwiek używanym przyznajemy.

Wszystką szlachtę równymi być między sobą uznajemy, nie tylko, co do starania się o urzędy i o sprawowanie posług Ojczyzny, honor, sławę, pożytek przynoszących, ale oraz co do równego używania przywilejów i prerogatyw stanowi szlacheckiemu służących. Nade wszystkim zaś prawa bezpieczeństwa osobistego, wolności osobistej i własności gruntowej i ruchomej tak, jak od wieków każdemu służyły, świątobliwie, nienaruszenie zachowane mieć chcemy i zachowujemy; zaręczając najuroczyściej, iż przeciwko własności czyjejkolwiek żadnej odmiany lub ekscypcji w prawie nie dopuścimy, owszem najwyższa władza krajowa i rząd przez nią ustanowiony, żadnych pretensji pod pretekstem iu-

rium regalum i jakimkolwiek obywatelskich bądź w części, bądź w całości rościć sobie nie będzie. Dlatego bezpieczeństwo osobiste i wszelka własność, komukolwiek z prawa przynależna, jako prawdziwy społecznośny węzeł, jako źrenicę wolności obywatelskiej szanujemy, zabezpieczamy, utwierdzamy i aby na potomne czasy szanowane, ubezpieczone i nienaruszone zostawały, mieć chcemy.

Szlachtę za najpierwszych obrońców wolności i niniejszej konstytucji uznajemy (...).

III. MIASTA I MIESZCZANIE

Prawo na teraźniejszym Sejmie zapadłe pod tytułem: Miasta Nasze Królewskie wolne w państwach Rzeczypospolitej w zupełności utrzymane mieć chcemy i za część niniejszej konstytucji deklarujemy, jako prawo wolnej szlachty polskiej, dla bezpieczeństwa ich swobód i całości wspólnej Ojczyzny nową, prawdziwą i skuteczną dającą siłę.

IV. CHŁOPI WŁOŚCIANIE

Lud rolniczy, spod którego ręki płynie najobfitsze bogactw krajowych źródło, który najliczniejszą w narodzie stanowi ludność, a zatem najdzielniejszą kraju siłę, tak przez sprawiedliwość, ludzkość i obowiązki chrześcijańskie, jako i przez własny nasz interes dobrze zrozumiany, pod opiekę prawa i rządu krajowego przyjmujemy (...).

(...) a chcąc jak najskuteczniej zachęcić pomnożenie ludności krajowej, ogłaszamy wolność zupełną dla wszystkich ludzi tak nowo przybywających, jako i tych, którzy by, pierwsi z kraju oddaliwszy się, teraz do Ojczyzny powrócić chcieli, tak dalece, iż każdy człowiek do państw Rzeczypospolitej nowo z którejkolwiek strony przybyły lub powracający, jak tylko stanie nogą na ziemi polskiej, wolnym jest zupełnie użyć przemysłu swego jak i gdzie chce, wolny jest czy-

nić umowy na osiadłość, roboczną lub czynsz, jak i dopóki się umówi, wolny jest osiadać w mieście lub na wsiach, wolny jest mieszkać w Polsce, lub do kraju, do którego zechce, powrócić, uczyniwszy zadosyć obowiązkom, które dobrowolnie na siebie przyjął.

V. RZĄD, CZYLI OZNACZENIE WŁADZ PUBLICZNYCH

Wszelka władza społecznośnej ludzkiej początek swój bierze z woli narodu. Aby więc całość państw, wolność obywatelską i porządek społecznośny w równej wadze na zawsze zostawały, trzy władze rządu polskiego składać powinny i z woli prawa niniejszego na zawsze składać będą, to jest: władza prawodawcza w Stanach zgromadzonych, władza najwyższa wykonawcza w królu i Straży, i władza sądownicza w jurysdykcjach, na ten koniec ustanowionych, lub ustanowić się mających.

VI. SEJM, CZYLI WŁADZA PRAWODAWCZA

Sejm, czyli Stany zgromadzone na dwie Izby dzielić się będą: na Izbę Poselską i na Izbę Senatorską pod prezydencją Króla.

Izba Poselska, jako wyobrażenie i skład wszechwładztwa narodowego, będzie świątynią prawodawstwa. Przeto w Izbie Poselskiej najpierwej decydowane będą wszystkie projekta (...).

Izby Senatorskiej, złożonej z biskupów, wojewodów, kasztelanów i ministrów, pod prezydencją króla (...) obowiązkiem jest:

1. Każde prawo, które po przejściu formalnym w Izbie Poselskiej do Senatu natychmiast przesłane być powinno, przyjąć lub wstrzymać do dalszej narodośnej deliberacji opisaną w prawie większością głosów (...).

2. Każdą uchwałę sejmową w materiach wyżej wyliczonych, którą Izba Poselska Senatowi przysłać natychmiast powinna, wraz z tą Izba poselska więk-

sze

3 maja 1791 roku

szością głosów decydować, a złączona Izb obydwoh większość, podług prawa opisana, będzie wyrokiem i wolą Stanów (...).

Sejm zawsze gotowym będzie. Prawodawczy i ordynaryjny rozpocząć się ma co dwa lata, trwać zaś będzie podług opisu prawa o sejmach. Gotowy, w potrzebach nagłych zwołany, stanowiąc ma o tej tylko materii, do której zwołan będzie lub o potrzebie po czasie zwołania przypadłej. Prawo żadne na tym ordynaryjnym sejmie, na którym ustanowione było, znoszone być nie może (...).

Jako zaś prawodawstwo sprawowane być nie może przez wszystkich i naród wyręcza się w tej mierze przez reprezentantów, czyli posłów swoich dobrowolnie wybranych, przeto stanowią, iż posłowie na sejmikach obrani w prawodawstwie i ogólnych narodu potrzebach podług niniejszej konstytucji, uważani być mają jako reprezentanci całego narodu, będąc składem ufności powszechnej.

Wszystko i wszędzie większością głosów udecydowane być powinno. Przeto liberum veto, konfederacje wszelkiego gatunku i sejmy konfederackie, jako duchowi niniejszej konstytucji przeciwnie, rząd obalające, społeczeństwo niszczące, na zawsze znosimy.

Zapobiegając z jednej strony gwałtownym i częstym odmianom konstytucji narodowej, z drugiej, uznając potrzebę wydoskonalenia onej, po doświadczeniu jej skutków, co do pomysłowości publicznej, porę i czas rewizji i poprawy konstytucji co lat dwadzieścia pięć oznaczamy, chcąc mieć takowy sejm konstytucyjny ekstraordynaryjny podług osobnego o nim prawa opisu.

VII. KRÓL, WŁADZA WYKONAWCZA

Żaden rząd najdoskonalszy bez dzielnej władzy wykonawczej stać nie może. Szczęśliwość narodów od praw spra-

wiedliwych, praw skutek od ich wykonania należy. Doświadczenie nauczyło, że zaniedbanie tej części rządu nie szczęściami napełniło Polskę. Zawarowawszy przeto wolnemu narodowi Polskiemu władzę praw sobie stanowienia i moc baczności nad wszelką wykonawczą władzą, oraz wybierania urzędników do magistratur, władze najwyższego wykonywania praw królowi w radzie jego oddajemy, która to rada Strażą Praw zwać się będzie.

Władza wykonawcza do pilnowania praw i onych pełnienia ściśle jest obowiązana. Tam czynna z siebie będzie, gdzie prawa pozwalają, gdzie prawa potrzebują dozoru egzekucji, a nawet silnej pomocy (...).

Władza wykonawcza nie będzie mogła praw stanowić ani tłumaczyć, podatków i poborów pod jakimkolwiek imieniem nakładać, długów publicznych zaciągać, rozkładu dochodów skarbowych przez Sejm zrobionego odmieniać, wojny wydawać, pokoju ani traktatu i żadnego aktu dyplomatycznego definitive zawierać.

Wolno jej tylko będzie tymczasowe z zagranicznymi prowadzić negocjacje oraz tymczasowe i potoczne dla bezpie-

Medal wybity w 1791 z okazji uchwalenia konstytucji

FOT. WIKIPEDIA/DOMENA PUBLICZNA

IX. REGENCJA

Straż będzie oraz regencja, mając na czele królową albo w jej nieprzytomności prymasa. W tych trzech tylko przypadkach miejsce mieć może regencja:

1-mo w czasie małoletności króla;

2-do w czasie niemocy trwale pomieszanie zmysłów sprawującej;

3-tio w przypadku, gdyby król był wzięty na wojnie (...).

X. EDUKACJA DZIECI KRÓLEWSKICH

Synowie królewscy, których do następstwa tronu konstytucja przeznacza, są pierwszymi dziećmi Ojczyzny, przeto baczność o dobre ich wychowanie do narodu należy, bez uwłóczenia jednak prawom rodzicielskim (...).

XI. SIŁA ZBROJNA NARODOWA

Naród winien jest sobie samemu obronę od napaści i dla przestrzegania całości swojej. Wszyscy przeto obywatela są obrońcami całości i swobód narodowych. Wojsko nic innego nie jest, tylko wyciągniętą siłą obronną i porządną z ogólnej siły narodu. Naród winien wojsku swemu nagrodę i poważanie za to, iż się poświęca jedynie dla jego obrony. Wojsko winno narodowi strzeżenie granic i spokojności powszechnej, słowem winno być jego najsilniejszą tarczą.

Aby przeznaczenia tego dopełniło nieomylnie, powinno zostawać ciągle pod posłuszeństwem władzy wykonawczej, stosownie do opisów prawa, powinno wykonać przysięgę na wierność narodowi i królowi i na obronę konstytucji narodowej.

Użyte być więc wojsko narodowe może na ogólną kraju obronę, na strzeżenie fortec i granic, lub na pomoc prawu, gdyby kto egzekucji jego nie był posłusznym.

czeństwa i spokojności kraju wynikające potrzeby załatwiać, o których najbliższemu Zgromadzeniu sejmowemu donieść winna.

Tron polski elekcyjnym przez rodzinę mieć na zawsze chcemy i stanowimy (...).

Każdy król, wstępując na tron, wykona przysięgę Bogu i narodowi, na zachowanie konstytucji niniejszej, na pacta conventa, które ułożone będą dzisiejszym elektorem Saskim, jako przeznaczonym do tronu, i które tak jak dawne wiązać go będą.

VIII. WŁADZA SĄDOWNICZA

Władza sądownicza nie może być wykonywana ani przez władze prawodawczą, ani przez króla, lecz przez magistratury na ten koniec ustanowione i wybierane. Powinna zaś być tak do miejsc przywiązana, żeby każdy człowiek blisko dla siebie znalazł sprawiedliwość, żeby przestępny widział wszędzie groźną nad sobą rękę krajowego rządu (...).

Warto być Polakiem

Lubelskie

”
Warto być Polakiem; warto, by naród polski i jego państwo – Rzeczpospolita – trwały w Europie. Te słowa są fundamentem, najgłębszą podstawą patriotyzmu, są także Waszym i moim drogowskazem.

PREZYDENT RP
LECH KACZYŃSKI

”
**ROK
2020**

obfituje w niezwykle ważne dla historii Polski rocznice i wydarzenia. W ramach akcji „Warto być Polakiem” **Samorząd Województwa Lubelskiego** zachęca do poznawania polskiej historii, a także pielęgnowania polskości i wartości patriotycznych.

100 ROCZNICA URODZIN
ŚW. JANA PAWŁA II

100 ROCZNICA
BITWY WARSZAWSKIEJ

SOLIDARNOŚĆ

LUBELSKI LIPIEC '80